

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om EU:s strategiska ram för arbetsmiljö 2014–2020

COM(2014) 332 final

(2015/C 230/13)

Föredragande: Carlos TRINDADE

Den 6 juni 2014 beslutade Europeiska kommissionen att i enlighet med artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om EU:s strategiska ram för arbetsmiljö 2014–2020

COM(2014) 332 final.

Facksektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 20 november 2014.

Vid sin 503:e plenarsession den 10 och 11 december 2014 (sammanträdet den 11 december) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 189 röster för, 23 röster emot och 20 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK välkomnar att EU har en omfattande ekonomiskt och socialt utvecklad ram som kompletteras av de fleråriga EU-strategier som medlemsstaterna anpassar till de nationella förhållandena. Kommittén vill dock samtidigt erinra om att det finns problem, brister och nya utmaningar som man måste ta itu med.

1.2 EESK ser positivt på kommissionens intention att fokusera på förebyggande åtgärder och förenkling av regler – utan att äventyra de befintliga skyddsnivåerna – och på att se till att dessa efterlevs på ett lämpligt sätt. Strategin bör garantera jämvikten mellan en hög skyddsnivå och företagens administrativa bördor.

1.3 EESK ser mycket positivt på att kommissionen fokuserar på de små och medelstora företagen genom att ge dem tillgång till samråd, information och riktlinjer, använda informations- och kommunikationsteknik och förbättra samordningen av offentliga tjänster till stöd för små och medelstora företag.

1.4 EESK anser att det är ytterst viktigt att man ger yrkesinspektörerna mer fortbildning och ökar deras antal, eftersom man i nästan hälften av medlemsstaterna inte når upp till den miniminivå som rekommenderas av ILO (en inspektör per 10 000 arbetstagare).

1.5 Med hänsyn till behovet av att sprida en förebyggande kultur bland ungdomar, nyutexaminerade, praktikanter och lärlingar rekommenderar EESK att kommissionen ska vidta åtgärder för att se till att dessa personer tillhandahålls lämplig praktisk information och fortbildning.

1.6 Kommittén är på samma sätt medveten om vikten av investeringar i förebyggande åtgärder och instämmer helt och hållet i att det inte bara är företagen utan även medlemsstaterna som måste göra sådana investeringar. Kommittén uppmanar företagen och medlemsstaterna att intensifiera sina investeringar och att garantera arbetstagarnas deltagande.

1.7 EESK erinrar om de svårigheter i fråga om befintliga uppgifter som har konstaterats inom EU och uppmanar kommissionen att så fort som möjligt ta fram statistik och indikatorer som särskilt fokuserar på arbetstagarnas könstillhörighet och livscykel. Förteckningen över arbetssjukdomar, inklusive olyckor under arbetstid, och reglerna om rapportering och statistisk analys av dessa uppgifter bör regleras och offentliggöras inom EU. Fackorganens arbete bör förstärkas och ges omfattande spridning, och genom att sprida information och exempel på bästa praxis kan man bidra till att stärka en förebyggande kultur. Man bör göra mer ingående studier av nya risker och utarbeta lämpliga åtgärder på basis av resultaten av dessa undersökningar (av lagstiftningskaraktär eller av annan typ).

1.8 EESK anser att det är mycket viktigt att involvera arbetstagare och alla arbetsmarknadsparter på alla nivåer, inklusive på arbetsplatsen, för att kunna genomföra strategin på ett effektivt sätt. Kommittén uppmanar kommissionen att intensifiera diskussionerna och samråden med arbetsmarknadsparterna samt att utarbeta samordnade åtgärder. Medlemsstaterna bör främja dialogen mellan arbetsmarknadens parter och kollektiva förhandlingar.

1.9 EESK kritiserar det faktum att kommissionen inte fastställer kvantifierade mål på EU-nivå för arbetsolyckor och arbetssjukdomar, och rekommenderar medlemsstaterna att inkludera denna typ av kvantifiering i sina nationella strategier.

2. Arbetsmiljöns betydelse

2.1 Arbetsmiljöns strategiska betydelse i Europa behandlas i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, där man tar upp denna aspekt i artiklarna 151 och 153, framför allt i syfte att harmonisera arbetsvillkorens utveckling.

2.2 I en nyligen genomförd Eurobarometer-undersökning uppgav en stor majoritet av de tillfrågade (85 %) att de är nöjda med arbetsmiljön, och 77 % bekräftar att arbetsplatsen tillhandahåller information och/eller fortbildning på detta område. Arbetsmiljön kan trots detta förbättras i EU, för i praktiken är den nuvarande situationen bekymmersam: Varje år avlider mer än 4 000 arbetstagare i EU på grund av arbetsolyckor och över tre miljoner råkar ut för allvarliga arbetsolyckor som leder till frånvaro från arbetet i över tre dagar. Nästan en fjärdedel av arbetstagarna anser att de riskerar sin hälsa och säkerhet på grund av sitt jobb eller att arbetet har en huvudsakligen negativ inverkan på deras hälsa. I Tyskland ledde 460 miljoner sjukfrånvarodagar till en beräknad produktivitetsförlust på 3,1 % av BNP, och i Förenade kungariket uppskattades kostnaden för staten under budgetåret 2010–2011 till 2 381 miljoner pund.

2.3 Enligt ILO inträffade närmare 160 000 dödsfall i EU på grund av arbetssjukdomar år 2008, varav cancer var den främsta dödsorsaken (nästan 96 000 fall). Man beräknar att det var 3,5:e minut dör en person i Europa till följd av arbetsolyckor eller arbetssjukdomar. Europa har ändå en ledande ställning på arbetsmiljöområdet.

2.4 Kostnader med koppling till arbetsmiljön bör ses som investeringar och inte bara som utgifter. Enligt kommissionen visar nya beräkningar att investeringar på detta område kan ge höga avkastningsnivåer på i genomsnitt 2,2, i ett intervall mellan 1,29 och 2,89. Man bör även notera att bristfälliga arbetsvillkor medför kostnader för företagen och att försäkringspremierna i vissa länder relativt sett är lägre för företag där det inte har inträffat arbetsolyckor.

2.5 Arbetsmiljöstrategin 2007–2012⁽¹⁾ ledde visserligen till vissa framsteg, till exempel i fråga om att klargöra EU:s regler och öka medlemsstaternas engagemang, men faktum är att man inte har nått målet om att minska förekomsten av arbetssjukdomar, och det finns fortfarande enorma brister inom de små och medelstora företagen, som har visat sig ha mycket svårt att uppfylla lagstiftningens krav på grund av bristande ekonomiska resurser eller otillräcklig teknisk kapacitet och personalkapacitet. Andra problem är till exempel otillräckliga insatser för att förebygga arbetssjukdomar; bristande statistiska uppgifter och övervakning, otillräcklig samverkan mellan arbetsmiljö, miljö och kemikalier; samt otillräckligt deltagande från arbetsmarknadsparternas sida. Kunskaperna är ännu mer begränsade om arbetsmiljön för personer som arbetar i sektorer där det förekommer odeklarerat och atypiskt arbete (bland annat på olika jordbruks-, industri- och tjänsteföretag), distansarbetare, egenföretagare och personer som arbetar med hushålls nära tjänster.

2.6 Vi vill påpeka att de senaste årens minskning av antalet arbetsolyckor i Europa till viss del kan bero på att sysselsättningen har minskat inom sektorer där det är vanligare med stora risker, eftersom de flesta medlemsstaterna har gjort omfattande nedskärningar på arbetsmiljöområdet, särskild när det gäller lagstiftning, inspektion och förebyggande åtgärder.

2.7 EESK instämmer i identifieringen av EU:s viktiga utmaningar och anser i likhet med kommissionen att det krävs kraftfulla strategier och åtgärder för att ta itu med dem: Man måste förbättra medlemsstaternas tillämpning av effektiva och ändamålsenliga riskförebyggande åtgärder genom att stärka de små och medelstora företagen, förbättra förebyggandet av arbetssjukdomar genom att minska befintliga, nya och framväxande risker, och sist men inte minst vidta samordnade och effektiva åtgärder för att hantera befolkningsförändringen.

⁽¹⁾ Mellan 2007 och 2011 minskade förekomsten av olycksfall som ledde till mer än tre dagars frånvaro med 27,9 % i EU.

2.8 Om medlemsstaternas samordnade insatser leder till mindre arbetssjukdomar och olycksfall i arbetet kommer de också att utgöra ett skydd för investeringar i mänskliga resurser eftersom de förebygger hälso- och sjukvårdsinsatser och ökade sociala kostnader, vilket i sin tur främjar ett europeiskt välfärdssamhälle.

3. Arbetsmiljöstrategin 2014–2020: Bakgrund

3.1 Världiga arbetsmiljöförhållanden, i linje med Europa 2020-strategin, kan bidra avsevärt till en smart och hållbar tillväxt för alla. EU:s strategiska ram och bestämmelser utgör tillsammans med de nationella strategierna och bestämmelserna en garanti för skyddet av arbetstagarnas hälsa och säkerhet. EESK beklagar att detta meddelande har försenats och att man inte har tagit hänsyn till förslagen i det yttrande som antogs enhälligt av rådgivande kommittén för arbetsmiljöfrågor, som på basis av ett trepartssystem företräder de olika intressena inom EU.

3.2 Vi noterar att man i kommissionens meddelande inte planerar för att öppna upp lagstiftningen, i synnerhet när det gäller muskel- och skelettproblem och översynen av det nuvarande direktivet om arbetstagarnas skydd mot carcinogener. Vi konstaterar också att det saknas hänvisningar till inrättandet av en rättslig ram för planeringen av förändringar, en fråga som även har uppmärksamats av Europaparlamentet. EESK uppmanar kommissionen att skyndsamt ta itu med denna situation.

3.3 EESK, som välkomnade EU:s mål om att minska antalet arbetsolyckor med 25 %⁽²⁾, beklagar att detta mål inte på något sätt kvantifieras för perioden 2014–2020. Kommittén har också kritiserat frånvaron av komparativa mål för minskade arbetssjukdomar, en brist som återkommer i detta meddelande och som därför fortfarande förtjänar att kritiserar på samma sätt. Det är ytterst viktigt att utveckla europeiska statistiska verktyg med koppling till arbetsolyckor, arbetssjukdomar och utsatthet för olika risker i arbetet.

3.4 Arbetsmarknadens parter och samhället inser i stor utsträckning att reglerna och bestämmelserna på EU-nivå och nationell nivå måste efterlevas bättre. EESK anser att det är mycket viktigt att stärka mikroföretagens och de små och medelstora företagens förmåga att vidta effektiva och ändamålsenliga riskförebyggande åtgärder för att se till att lagstiftningen efterlevs – prioriterade åtgärder som bör omfattas av offentliga strategier för mer stimulans, stöd och individuellt anpassad teknisk rådgivning.

3.5 Den tekniska utvecklingen och innovationer inom arbetsorganisationen, inte minst nya okonventionella arbetsmönster, ger upphov till nya situationer med nya utmaningar, men även nya risker som ännu inte har identifierats ordentligt. Identifieringen av dessa risker och metoder för att förebygga dem är, i likhet med kartläggningen av existerande och nya arbetssjukdomar, en brådskande uppgift. Det är viktigt att man så fort som möjligt hittar lösningar genom att uppdatera den befintliga lagstiftningen eller anta ny lagstiftning som är anpassad till de identifierade riskerna.

3.6 Framstegen när det gäller den förväntade livslängden förändrar den europeiska befolkningens demografiska struktur men innebär inte per automatik att vi kan förvänta oss att leva längre och samtidigt behålla en god hälsa. Arbetsförhållandena har stor inverkan på hälsoproblemen, som har en tendens att öka i takt med åldern, i synnerhet på grund av den ackumulerade effekten av olika risker i arbetet. Bättre förebyggande åtgärder redan i början av karriären och under hela det fortsatta yrkeslivet bidrar till hanteringen av de utmaningar som den demografiska utvecklingen ger upphov till. Dessutom är det viktigt att finansiera forskning på nationell och europeisk nivå för att identifiera viktiga frågor på detta område.

3.7 EESK anser att osäkerheten för arbetstagarna har ökat och att det har blivit allt vanligare med olika former av okonventionell sysselsättning inom EU, samt att den ekonomiska krisen har fått vissa medlemsstater och socialt oansvariga företag att göra omfattande nedskärningar i arbetsmiljörelaterad verksamhet. Denna situation är oacceptabel.

3.8 Samtidigt finns det anledning att påpeka att vissa företag, på frivillig basis och utöver deras lagliga skyldigheter, har utvecklat åtgärder och metoder för att stödja utvecklingen av arbetstagarnas hälsa, säkerhet och välbefinnande. Dessa företags syn på socialt ansvar bör erkännas och stödjas av kommissionen och medlemsstaterna för att sprida en kultur präglad av socialt och miljömässigt ansvarstagande till företag i hela Europa.

⁽²⁾ EUT C 224, 30.8.2008, s. 88.

3.9 EU befinner sig i en långvarig situation med ekonomisk stagnation och hög arbetslöshet. Arbetslöshet är ett särskilt område inom arbetshälsan, eftersom den i vissa fall är kopplad till psykisk ohälsa. Även arbetstagare som ägnar sig åt odeklarerat arbete är extra utsatta för höga risker och olycksfall i arbetet. Kommittén är övertygad om att det förutom strukturella investeringar krävs förbättrade levnadsvillkor, inte minst när det gäller arbetsmiljön, och att dessa åtgärder bidrar på ett mycket viktigt sätt till en hållbar ekonomisk tillväxt, främjandet av kvalitativt arbete och den sociala sammanhållningen.

4. Allmänna kommentarer

4.1 Utvecklingen av en övergripande arbetsmiljöram, och en effektiv tillämpning av denna i hela EU är av grundläggande betydelse för en hållbar ekonomisk tillväxt. En majoritet (93 %) av de tillfrågade i det offentliga samråd som EU har genomfört ⁽³⁾ bekräftade att det krävs ytterligare samordning på EU-nivå och stödde målet om att se till att efterlevnaden av arbetsmiljöprinciperna ligger på en hög nivå, oavsett företagets storlek.

4.2 De senaste åren har man konstaterat vissa förbättringar i medlemsstaterna, i synnerhet i fråga om arbetsolyckor, vilket till viss del också kan bero på den minskade sysselsättningen, men det har inte etablerats någon generell förebyggande kultur inom EU. De små och medelstora företagen har resurs- och kapacitetsrelaterade problem som man endast kan komma till rätta med om de offentliga organen vidtar åtgärder på områdena information, fortbildning, tekniskt stöd och rådgivning. De offentliga organens åtgärder bör vara anpassade till behoven inom de olika verksamhetssektorerna, och de bör vara specifika för varje sektor.

4.3 Ett mycket viktigt inslag i dialogen mellan arbetsmarknadens parter är att företrädare för arbetstagarna deltar i hanteringen av risker i arbetet – på företagsnivå och på arbetsplatserna. Företagen bör bara ges ekonomiskt stöd på villkor att arbetsmiljöreglerna respekteras. Erfarenheterna från olika europeiska länder visar att det är viktigt med avtal som gör det möjligt att inrätta olika former av regional eller sektoriell representation och uppmuntrar dialog mellan arbetsmarknadens parter och förebyggande åtgärder.

4.4 Samordningen mellan de olika offentliga tjänster som arbetar med arbetsmiljörelaterade frågor är otillräcklig. Mekanismerna för involvering av arbetsmarknadens parter på alla nivåer, förhandlingar och upprättande av sektorsspecifika avtal är i viss mån ineffektiva eller används inte i tillräcklig omfattning, och dessa aspekter bör förbättras. Ett mer systematiskt samarbete mellan den offentliga hälsovården och de tjänster som ansvarar för förebyggande insatser på arbetsplatsen bidrar till bättre förebyggande åtgärder och gör det möjligt att upptäcka arbetsjukdomar på ett bättre sätt. Gemensamma kontaktpunkter som underlättar kontakterna mellan de offentliga myndigheterna och de små och medelstora företagen bör skapas i medlemsstaterna.

4.5 På grund av budgetproblem har de flesta medlemsstaterna dragit ner på de ekonomiska och mänskliga resurserna för de institutioner och organ som arbetar med arbetsmiljöfrågor, inte minst yrkesinspektionerna, som har dragit ner avsevärt på sin inspektionsverksamhet och sitt stöd och sin rådgivning till företagen. EESK kräver att man vänder denna utveckling som är helt oacceptabel, i synnerhet som det har dykt upp nya allvarliga risker och arbetstagarnas levnadsvillkor och säkerhet har försämrats (de ökande psykosociala riskerna kan till viss del härledas till arbetslöshet och osäkra arbetsförhållanden).

4.6 Medlemsstaterna bör uppmuntra och främja förhandlingar och kollektivavtal och se till att arbetsmarknadens parter spelar en viktig och effektiv roll i utarbetandet och genomförandet av hälso- och säkerhetsstrategierna samt i främjandet av en säker och hälsosam miljö på arbetsplatsen.

4.7 EESK beklagar de knapphändiga framsteg som har gjorts i fråga om den europeiska hälso- och säkerhetsstatistiken och betonar att det är viktigt att man så fort som möjligt inför definitioner och enhetliga system för erkännande och rapportering på EU-nivå.

4.8 EESK anser i likhet med kommissionen att arbetsmarknadens parter måste involveras på alla nivåer för att garantera att politiken och strategierna på arbetsmiljöområdet utarbetas och genomförs på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. I detta sammanhang bör de europeiska strukturerna för dialog mellan arbetsmarknadens parter och den rådgivande trepartskommittén för arbetsmiljöfrågor spela en central roll. Vid fastställandet av kommissionens prioriteringar bör man i större utsträckning beakta den rådgivande kommitténs förslag, som ofta antas enhälligt.

⁽³⁾ "Public consultation on the new occupational health and safety policy framework", Sysselsättning, socialpolitik och inkludering, juni 2014.

4.9 När det gäller ramavtal som ingåtts inom ramen för den sociala dialogen uppmanar EESK kommissionen att utan dröjsmål utreda om representativiteten och förenligheten med gemenskapsrätten säkerställs, och att åta sig att vidta nödvändiga åtgärder för att se till att avtalen respekteras.

4.10 EESK rekommenderar medlemsstaterna att utnyttja Europeiska socialfonden och andra europeiska struktur- och investeringsfonder för att finansiera arbetsmiljöåtgärder.

4.11 EESK håller med kommissionen om att synergieffekterna mellan arbetsmiljöpolitiken och andra offentliga åtgärdsområden bör undersökas mer aktivt. Kommittén är starkt övertygad om att de framsteg som har gjorts på detta område fortfarande är mycket begränsade i de flesta medlemsstaterna.

5. Särskilda kommentarer

5.1 Nationella strategier, tillämpning av lagstiftningen och övervakning:

5.1.1 EESK delar kommissionens inställning att medlemsstaterna, i samråd med arbetsmarknadens parter, måste se över de nationella strategierna i ljuset av EU:s nya strategiska ram. Kommittén rekommenderar emellertid att man gör en ingående utvärdering av den föregående nationella strategins konsekvenser. Alla medlemsstater bör dela uppfattningen att det är viktigt att arbetsmarknadens parter tar ansvar för strategin för perioden 2014–2020, och man bör ta fram homogena index och kriterier som på ett systematiskt sätt visar vilken nivå detta ansvar ligger på och som möjliggör systematisk övervakning och utvärdering.

5.1.2 EESK anser i likhet med kommissionen att det är nödvändigt att medlemsstaterna, i samarbete med Europeiska arbetsmiljöbyrån, skapar en databas med arbetsmiljörelaterade uppgifter och håller regelbundna möten (åtminstone två gånger om året) som involverar Europeiska arbetsmiljöbyrån, den rådgivande kommittén för arbetsmiljöfrågor och Yrkesinspektörskommittén (SLIC).

5.1.3 Tillhandahållandet av ekonomiskt och tekniskt stöd till de små och medelstora företagen när de ska införa OIRA och andra it-verktyg i medlemsstaterna bör ses som något mycket viktigt, och det bör inriktas på prioriterade sektorer. Europeiska arbetsmiljöbyrån bör förses med ytterligare ekonomiska och mänskliga resurser för att kunna spela en avgörande roll. EESK beklagar att man i medlemsstaterna endast i mycket begränsad omfattning har använt Europeiska socialfonden för att finansiera utbildning och fortbildning.

5.1.4 Identifieringen av bästa praxis och specifika riktlinjer, inte minst för de små och medelstora företagen, bör vara anpassad till sektorernas särskilda villkor och företagsverksamhetens karaktär. Europeiska arbetsmiljöbyrån bör utöka sina insatser på dessa områden och främja en förebyggande kultur.

5.1.5 Yrkesinspektionens verksamhet på företagen bör förbättras i de olika medlemsstaterna, i synnerhet på områdena information, samråd, nya risker, underlättad efterlevnad av lagstiftningen samt när det gäller att identifiera och motverka odeklarerat arbete. Därför är det mycket viktigt att man förbättrar yrkesinspektionernas resurser och kompetens.

5.1.6 EESK stöder åtgärderna för utvärdering av programmet för utbyte och fortbildning för yrkesinspektörer, samt de åtgärder som vidtas för att stärka samarbetet mellan yrkesinspektionerna inom ramen för Yrkesinspektörskommittén.

5.1.7 EESK stöder Yrkesinspektörskommitténs ståndpunkt att hälso- och säkerhetsrelaterade frågor bör vara strategiska prioriteringar för EU, inte minst muskel- och skelettproblem, sjukdomar som under lång tid är latent (arbetsrelaterad cancer och kroniska sjukdomar såsom lungsjukdomar orsakade av arbetet) och en korrekt tillämpning av Reach-förordningen, samt psykosociala risker med koppling till arbetet⁽⁴⁾. När det gäller de små och medelstora företagen behöver man förbättra kompetensen på hälso- och säkerhetsområdet, förbättra efterlevnaden av kraven, tillhandahålla tillgänglig och uppdaterad information och vägledning, samt påverka de stora företagen att ta sitt ansvar för att se till att de små och medelstora företag som de samarbetar med presterar bättre.

⁽⁴⁾ EU strategic priorities 2013–2020, Doc. 2091_EN, februari 2012.

5.2 Förenkling av lagstiftningen:

5.2.1 EESK anser att en eventuell förenkling av den gällande lagstiftningen inte på något sätt får äventyra de europeiska arbetstagarnas nuvarande hälso- och säkerhetsnivåer på arbetsplatsen eller förhindra en kontinuerlig förbättring av deras arbetsmiljövillkor. EU:s offentliga samråd visar att det finns skillnader mellan arbetsmarknadens parter när det gäller förenklingen av den befintliga lagstiftning som ska inlemmas i ett nytt europeiskt politiskt instrument: 73,4 % av arbetstagarorganisationerna var emot en sådan förenkling, medan endast 4,3 % av arbetsgivarorganisationerna var emot den⁽⁵⁾. Av de totalt sett 523 tillfrågade uttryckte 40,5 % sitt stöd för en förenkling, 46,1 % hade motsatt åsikt och 13,4 % hade ingen åsikt. EESK anser att företagens administrativa uppgifter kan minska till viss del, men detta får aldrig äventyra arbetstagarnas arbetsmiljövillkor.

5.2.2 Det är värt att notera att man i den europeiska företagsundersökningen av nya och framväxande risker (Esener) anger att de viktigaste orsakerna till att man tar itu med arbetsmiljön på företagen är "fullgörandet av rättsliga skyldigheter" (90 %), "påtryckningar från arbetstagarerna" (76 %) och "påtryckningar från arbetsmiljöinspektioner" (60 %), samt att alla dessa faktorer sätter stark press på företagen. Dessutom visar undersökningen att det bara är 37 % av de företag som inte genomför regelbundna säkerhetskontroller som uppger att detta beror på "mycket komplicerade rättsliga skyldigheter".

5.2.3 EESK rekommenderar att identifieringen av eventuella förenklingar eller minskningar av onödiga administrativa bördor för företagen, som ska föregås av en analys av den gällande lagstiftningen, ska bygga på en bred debatt och deltagande av och förhandlingar med arbetsmarknadsparterna på alla nivåer. EESK erinrar om artikel 153 i fördraget, där det anges att EU-lagstiftningen ska fastställa minimivillkor och ge medlemsstaterna möjlighet att behålla eller anta regler som säkerställer ett bättre skydd för arbetstagarerna. Detta bidrar till en bättre utveckling och underlättar planeringen av europeiska initiativ, såsom framgår av exemplet med asbest, som förbjöds i många medlemsstater innan kommissionen antog ett liknande beslut.

5.3 Nya och framväxande risker:

5.3.1 Det finns ett starkt behov av att fördjupa de vetenskapliga kunskaperna om nya risker för att förebygga arbetsrelaterade sjukdomar och arbetssjukdomar, och insatserna bör fokuseras på EU-nivån. Det är viktigt med en bättre interaktion och samordning mellan de olika europeiska och nationella institutionerna, för att hitta lämpliga sätt att utarbeta strategier och lagstiftningsåtgärder i syfte att hantera nya och framväxande risker. Med hänsyn till de befintliga institutionerna anser EESK att det inte finns något behov av att inrätta ett nytt oberoende vetenskapligt rådgivande organ.

5.3.2 EESK har konsekvent påmint om att man måste se till att hälso- och säkerhetsvillkoren förbättras för särskilda grupper av arbetstagare (ungdomar, kvinnor, äldre arbetstagare, invandrare, arbetstagare med atypiska anställningsavtal och arbetstagare med funktionsnedsättning). Dessutom måste man hantera nya problem till följd av förändringar inom arbetsorganisationen (i synnerhet stress och arbetsrelaterad psykisk ohälsa) – aspekter som i stor utsträckning erkänns av medlemsstaterna, arbetsmarknadens parter och samhället. EESK anser att man måste ta itu med dessa problem, eftersom de är på väg att öka och leder till ekonomiska och sociala kostnader. Vi vill understryka att jämställdhetsaspekten gör det möjligt att skapa kopplingar mellan arbetsmiljöstrategierna och framstegen på jämställdhetsområdet.

5.4 Statistik:

5.4.1 Den stora bristen på tillförlitlig och jämförbar EU-omfattande statistik vid rätt tidpunkt är en av de viktigaste frågorna på arbetsmiljöområdet. Denna beklagliga situation, som obegripligt nog har kommit att pågå i flera år, måste lösas. EESK stöder kommissionens satsningar på att komma till rätta med dessa problem, som i högre grad bör prioriteras av kommissionen och medlemsstaterna, eftersom dessa vid behov kan ta fram ytterligare, mer detaljerad statistik som är anpassad till de nationella förhållandena. Ett samarbete med WHO när det gäller att utöka de tillgängliga uppgifterna om ICD-10 kan göra det möjligt att använda databaser med hälsovårdsuppgifter, vilket skulle underlätta en snabbare och effektivare insamling av data.

5.4.2 EESK beklagar att man har avbrutit behandlingen av europeisk statistik om arbetssjukdomar, och anser att man bör återuppta de statistiska undersökningarna av exponering för carcinogener i arbetet, i likhet med dem som utfördes på 90-talet inom ramen för CAREX-projektet. Vi välkomnar dock de ansträngningar som kommissionen har gjort på senare tid för att skapa en databas och utveckla en modell för att kartlägga exponeringen i arbetet för en rad farliga kemikalier i EU:s medlemsstater och Efta/EES-länderna (Hazchem-projektet).

⁽⁵⁾ "Public consultation on the new occupational health and safety policy framework", juni 2014.

5.5 *Samarbete med internationella institutioner:*

5.5.1 EESK anser att man bör prioritera en förstärkning av samarbetet med internationella organisationer, i synnerhet ILO, WHO och OECD, för att minska arbetsolyckorna och arbetsjukdomarna i hela världen.

5.5.2 Man bör särskilt fokusera på arbetsmiljöbrister i de globala leveranskedjorna och därmed bidra till tryggare arbetsplatser, inte bara i Europa utan i alla delar av världen. Man bör överväga att inkludera detta område i EU:s avtal för att se till att också EU:s olika partner efterlever ILO:s konventioner och rekommendationer. EESK erinrar om de tidigare yttrandena om asbest och uppmanar kommissionen att anta en konkret ståndpunkt för att åstadkomma ett globalt förbud mot asbest.

5.5.3 EESK rekommenderar medlemsstaterna att tillämpa internationella normer och konventioner, och anser att kommissionen bör utarbeta regelbundna rapporter om medlemsstaternas effektiva efterlevnad av dessa.

Bryssel den 11 december 2014.

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Henri MALOSSE

BILAGA

till yttrandet från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

Följande ändringsförslag avsågs, men fick minst en fjärdedel av de avgivna rösterna:

Punkt 1.8

Ändra enligt följande:

EESK anser att det är mycket viktigt att involvera arbetstagare och alla arbetsmarknadsparter på alla nivåer, inklusive på arbetsplatsen, för att kunna genomföra strategin på ett effektivt sätt. Kommittén uppmanar kommissionen att intensifiera diskussionerna och samråden med arbetsmarknadsparterna samt att utarbeta samordnade åtgärder. Medlemsstaterna bör ~~främja~~ uppmuntra en social dialogen om hälso- och säkerhetsfrågor mellan arbetsmarknadens parter arbetsgivare och representanter för arbetstagarna och kollektiva förhandlingar.

Omröstningsresultat:

För: 66
Emot: 143
Nedlagda röster: 17

Punkt 3.2

Ändra enligt följande:

Vi noterar att man i kommissionens meddelande inte planerar för att öppna upp lagstiftningen, i synnerhet när det gäller muskel- och skelettproblem och översynen av det nuvarande direktivet om arbetstagarnas skydd mot carcinogener. ~~Vi konstaterar också att det saknas hänvisningar till inrättandet av en rättslig ram för planeringen av förändringar, en fråga som även har uppmärksamats av Europaparlamentet. EESK uppmanar kommissionen att skyndsamt ta itu med denna situation.~~

Omröstningsresultat:

För: 60
Emot: 141
Nedlagda röster: 13

Punkt 3.5

Ändra enligt följande:

Den tekniska utvecklingen och innovationer inom arbetsorganisationen, inte minst nya okonventionella arbetsmönster, ger upphov till nya situationer med nya utmaningar, men kan ibland även innebära nya risker som ännu inte har identifierats ordentligt. Identifieringen av dessa risker och metoder för att förebygga dem är, i likhet med kartläggningen av existerande och nya arbetssjukdomar, en brådskande uppgift. Det är viktigt att man så fort som möjligt hittar lösningar för ~~genom~~ att uppdatera den befintliga lagstiftningen eller anta ny lagstiftning som är anpassad till de identifierade riskerna.

Omröstningsresultat:

För: 77
Emot: 140
Nedlagda röster: 10

Punkt 3.9

Ändra enligt följande:

EU befinner sig i en långvarig situation med ekonomisk stagnation och hög arbetslöshet. Arbetslöshet är ett särskilt område inom arbetshälsan, eftersom den i vissa fall är kopplad till psykisk ohälsa. Även arbetstagare som ägnar sig åt odeklarerat arbete ~~är~~ kan i vissa fall vara extra utsatta för höga risker och olycksfall i arbetet. Kommittén är övertygad om att det förutom strukturella investeringar krävs förbättrade levnadsvillkor, inte minst när det gäller arbetsmiljön, och att dessa åtgärder bidrar på ett mycket viktigt sätt till en hållbar ekonomisk tillväxt, främjandet av kvalitativt arbete och den sociala sammanhållningen.

Omröstningsresultat:

För:	62
Emot:	145
Nedlagda röster:	10

Punkt 4.6

Ändra enligt följande:

"Medlemsstaterna bör uppmuntra och främja en social dialog mellan arbetsgivare och representanter för arbetstagarna förhandlingar och kollektiva och se till att arbetsmarknadens parter spelar en viktig och effektiv roll i utarbetandet och genomförandet av hälso- och säkerhetsstrategierna samt i främjandet av en säker och hälsosam miljö på arbetsplatsen."

Omröstningsresultat:

För:	66
Emot:	141
Nedlagda röster:	17
